

# „DUKELSKÝ“ MĚSÍČNÍK



Číslo 7/2020

## Září

## Obsah:

Historie Vejprt 1.část.....	3-6.strana
Děni v uplynulém měsíci.....	7.strana
Co plánujeme v říjnu.....	8.strana
Naše společné středy.....	9.strana
Výbor obyvatel.....	10.strana
Blahopřání k narozeninám .....	11.strana

Od tohoto čísla vás začneme postupně seznamovat s historií Vejprty, jelikož zde máme mnoho uživatelů, ale i zaměstnanců, kteří z Vejprty nepochází a to, jak se zde žilo a jak vznikaly, by je mohlo zajímat. Historie bude obsáhlá, proto dnes začínáme 1. částí.....

Nejstarší dějiny Vejprty jsou zahaleny mlhou. O jejich založení nejsou zachovány žádné věrohodné doklady. Snad za první spolehlivější zprávu můžeme považovat údaj, že rodina Weiberg ze Saské Míšeň na počátku patnáctého století založila v místě dnešních Vejprty hamr na zpracování železných rud zvaný Weinberg. Dalších sto let je však zase zahaleno do neproniknutelného oparu. Teprve v roce 1506 se mlha zvedá a my máme potvrzeno, že v tomto roce dává Bohuslav Hasištejnský z Lobkovic Hansi Schneiderovi pustý hamr Veyberth v léno. Jaké byly další osudy této oblasti po dobu půl století, nevíme. Teprve od roku 1550 již máme obraz Vejprty jasnější a spolehlivější. V tom roce tady totiž byla větrem vyvrácena mohutná jedle a pod jejími kořeny se objevila silná stříbronosná rudná žíla. Tehdejší přísečnický hejtman, pod jehož pravomoc území spadalo, tu nechal razit hlubokou štolu pojmenovanou Johann in der Wüste (Jan na poušti). Kolem štoly pak vznikla hornická osada Neugeschrei (dnešní Nové Zvolání). V okolí byly raženy další štoly a důlní podnikání přinášelo velmi dobré výsledky. Jeho rozvoji napomáhal i Majestát Rudolfa II. z roku 1609, zaručující v českém království náboženskou svobodu. Proto se tu mohli ve velkém počtu usazovat cizí horníci. Jejich postavení bylo dobré i díky dekretu z 3. ledna 1607, jímž povolil Rudolf II. všem havířům a řemeslníkům zde usedlým svobodně zacházet se svým majetkem. Povolil také každému obyvateli provozovat řemeslo, povolil městskou váhu a zřízení

městských lázní. Po deseti letech, za vlády Matyáše, získaly Vejprty spolu se třemi horními městy (Přísečnicí, Výsluním a Horou Sv. Šebestiána) společný výsadní list (Freikaufsbrief), a tím povýšení na královské horní město. Z té doby pochází pravděpodobně i městský znak. Za vlády Ferdinanda II. začaly pro nekatolické obyvatele země zlé časy – obracení na katolickou víru. Na žádost saského kurfiřta povolil Ferdinand II. obyvatelům krušnohorských měst tři roky na rozmyšlenou, ale havíři se své víry nezřekli, a tak od roku 1628 začalo velké stěhování do Saska. Přispěly k němu i události třicetileté války. Útrapy války vyvrcholily v letech 1639 až 1641, kdy Krušnohoří zle zpustošil švédský generál Banner. Kromě jiných měst a obcí vypálil i Vejprty. Šachty byly zatopeny, havíři prchli do Saska. Přes všechny válečné útrapy však Vejprty neutrpěly tolik jako některá jiná místa Krušnohoří. V polovině sedmnáctého století, podle údajů Berní ruly, bylo ve Vejprtech devadesát dva obydlených usedlostí, pět bylo pustých a jedna bez jakýchkoliv jiných údajů. Byť zpustošení bylo menší než jinde, zůstaly Vejprty v polovině sedmnáctého století báňským městem jen podle jména. Berní rula nám zanechala detailní obrázek o stavu a charakteru výrobní struktury obce. Osmdesát šest z dvaadevadesáti usedlých rodin obdělávalo zemědělskou půdu. Z nich dvašedesát žilo jen z výnosu zemědělského podnikání. Vedle zemědělců žilo v obci dvacet pět rodin živících se různými řemesly a živnostmi. Jedenáct rodin se živilo formanstvím, protože tomuto oboru nahrávala jednak příhodná poloha města na důležité obchodní cestě z Podkrušnohoří přes Přísečnici do Annabergu, jednak nutnost dovážet pro obyvatele potraviny a spotřební zboží. Přírodní podmínky neumožňovaly větší rozvoj zemědělství, které nedokázalo vyrobit dostatek potravin pro všechny lidi. Osmšedesát usedlých rodin obdělávalo sice zemědělskou půdu, ale té bylo velice málo.

Zemědělství a řemeslná výroba se pro špatné podmínky tedy nemohly stát základnou dalšího ekonomického rozvoje Vejprt. Město začalo vzkvétat až od devadesátých let sedmnáctého století, a to díky novému rozmachu hornictví. Vzhledem k tomu, že bohatá stříbronosná ložiska kolem Vejprt byla objevena až po roce 1550, nebyla příliš vyrubána. Rozkvět města začal tím, že v roce 1685 majitel železáren ze saského Wiesenthalu shromáždil větší kapitál a v roce 1688 začal s těžbou v dole Jan na poušti za podpory krále. Ten osvobodil vejprtské dolování od vojenských daní, odpustil berní a kontribuční nedoplatky. V roce 1697 byl v širokém okolí zahájen soukromými těžaři rozsáhlý průzkum, který vedl k otevření řady nových dolů. Za Karla VI., v roce 1713, pracovalo v revíru Vejprt již deset a v revíru Nové Zvolání devět dolů. Obnovování těžby v dřívějších šachtách bylo ale ztěžováno zaplavováním šachet vodou a nutností jejího odčerpávání. Některé z nich musely být dokonce uzavřeny, i když v nich byly nalezeny žíly bohatých rud. Náklady na provoz stříbrnosných dolů ve Vejprtech byly v letech 1713 až 1721 celkem 23 699 zlatých, ale celkový výnos dolů za totéž období byl pouze 3 946 zlatých. Přesto tavírna stříbrných rud prosperovala, ovšem pak začala její rentabilita klesat, a nakonec v ní byly práce v roce 1751 úplně zastaveny a její budova byla stržena.

K úpadku hornictví ve Vejprtech (a nejen tam) přispěly i události za válek po roce 1740 o habsburské dědictví po smrti Karla VI. Znamenaly odchod cizozemských, převážně saských kapitálově silných těžařů. Z úpadku se vejprtské hornictví začalo probouzet v poslední třetině osmnáctého století zásluhou hraběte Kolovrata, prezidenta Dvorské komory. Z jeho podnětu byly obnoveny práce na dole Antoni Zache. Pokus o obnovu činnosti byl úspěšný, protože důl dal za jediný rok čistý zisk 3 600 zlatých. Vláda se starala i o technický rozvoj

povoláním havířů ze Slovenska, aby ve Vejprtech zavedli stavbu vodotěžných strojů novější konstrukce a žentourový pohon na těžbu rud. Přesto od třicátých let devatenáctého století dolování již jen živořilo. Ještě v roce 1843 byla ražena štola do hloubky sto padesáti metrů, ale ani tam nebyly nalezeny bohatší rudné žíly. Rakouský stát dolování v červenci 1845 zastavil. Veškerý majetek byl prodán soukromníkovi ze sousedního Saska za 4 500 zlatých. Ten sice slíbil těžbu obnovit, ale nikdy tak neučinil.

Čerpáno ze stránek: <https://wolfveronika.estranky.cz/clanky/historie-vejprt.html>



## Dění v uplynulém měsíci.....

- Na domově nadále probíhala rekonstrukce vnitřního prostoru. Zvenčí bylo k budově doplněno protipožární schodiště.
- Znovuotevření keramiky v budově CVČ, kam jsme s našimi klienty jezdili služebním vozem každý čtvrtek.
- Na domově proběhl v hlavní jídelně výprodej oblečení.
- Někteří klienti využili nabídky nákupu služebním vozem v Chomutově.
- Na zahradě domova proběhlo rozloučení s létem s hudbou a občerstvením.
- Veškerý personál a všichni klienti měli možnost využít dovážky balených vod na domov z velkoobchodu v Jirkově.
- Několika klientům byly uděleny Výtky za porušování Domovního řádu z důvodu kouření na neoznačených místech. Tito klienti následně službu opustili.
- Proběhla anketa o nejoblíbenějšího zaměstnance našeho domova. Anketu mezi klienty provedl P. K. Markvart.
- V září jsme založili facebookové stránky domova, kam jsou přidávány fotky z akcí a různá dění na domově. Za případné náměty a příspěvky z řad klientů budeme jedině rádi.

## Co plánujeme v říjnu.....

- ✚ Od října proběhnou změny ve stravování. Budou se týkat skladby stravy a jídelníčku, důraz bude kladen na vhodné kombinace potravin zejména u diet.
- ✚ Příjezdová cesta k Dukle a kolem celé budovy bude potažena novým asfaltem.
- ✚ Keramika bude od října přesunuta ze čtvrtka na pondělí.
- ✚ Kromě společných střed pro všechny klienty domova, jsme zařadili na každé úterý v měsíci společné aktivity pro klienty v přízemí.
- ✚ Z důvodu restriktivních opatření je doporučeno rodinám a všem blízkým zvážit nutnost návštěvy na domově.
- ✚ Veškerý personál domova se bude i nadále seznamovat blíže s projektem Cesty změny formou stáží a školeními.



# NAŠE SPOLEČNÉ STŘEDY

**7.10. – DEN NARUBY**



**14.10. – CHUTĚ A VŮNĚ**



**21.10. – DESKOVÉ HRÝ**



**28.10. – BARVÝ PODZIMU**



## Zápis z výboru obyvatel ze dne 21. 09. 2020

1. Diskuse ohledně stravy – všichni členové VO se shodli na špatně mytém nádobí a žádají si nápravu. Odpovědí pana ředitele byl řešící se dohled nad osobami, které myjí nádobí (jsou to rovněž klienti). Dále byla přítomným nabídnuta možnost brigády-dohledu v kuchyni. O toto projevila zájem p.Melenová. Informovanost VO o plánovaných změnách ve stravování (příprava stravy, složení jídelníčku, dodržování diet) během podzimu.
2. Diskuse ohledně bydlení – nástěnky na chodbách jsou nepřehledné, návrh na doplnění vždy alespoň 1 nástěnky na patře. VO jsme informovali, že jsou zakoupeny korkové nástěnky, které ovšem nevyhovují z hlediska požárního a během rekonstrukce budou nahrazeny nástěnkami prosklenými. P.Hubka projevil lítost nad prováděnými změnami na budově. Dřevěné obložení a výzdoba tvořena výrobky klientů byla pro něj více osobní a dodávala mu pocit domova. Nelíbí se mu příliš ani barva výmalby v přízemí, působí to na něj nemocničně. Pan ředitel zdůvodnil tyto úpravy nutností dodržovat protipožární a bezpečnostní opatření. Vysvětleno, že v prostorech sloužících jako únikový východ nesmí být žádné hořlavé věci. Květiny zde být mohou. Pan Hubka se dále dotazoval na možnost nácviku požárního cvičení. Zvažovali jsme vhodnost vzhledem ke složení klientely, aby nácvik klientům spíše neublížil. Poslední připomínkou pana Hubky byl úklid nové pracovnice úklidu Dany Bangové, o který si dle svých slov musí říkat a on očekává, že to bude prováděno automaticky. Naopak paní Swobodová si její práci pochvaluje, udělá prý vše, o co si p.Swobodová řekne. Paní Swobodová poukázala na nedostatečné osvětlení ve 2.patře a dotazovala se na důvod uzamčení pánské toalety pro vozíčkáře v 1.patře. Osvětlení nedávno řešeno, pánská toaleta je uzamčena z důvodu protékání umyvadla, závada bude následně odstraněna.
3. Diskuse ohledně péče a kultury – paní Melenová pochválila práci Katky Daňové a Petry Soldánové. Je vděčná za veškeré aktivity a akce, které pro klienty na domově připravujeme. Naopak postěžování vzešlo opět směrem k paní Vaněčkové, která neustále žebra cigarety a peníze. Pan Horák se zmínil o přestávkách zaměstnanců. Dotazoval se na situaci, kdy si personál „odpíne“ přestávku – zda ho může on, jako klient, který něco potřebuje, požádat v této době o pomoc, nebo musí vyčkat na někoho, který zůstal v péči na oddělení. Pan ředitel na tento dotaz odpověděl, že pokud se bude jednat o neodkladnou věc a nikdo jiný poblíž momentálně nebude, personál mající momentálně přestávku může pomoci a přestávku využít v jiný čas náhradou.

Další schůzka výboru obyvatel bude za měsíc, termín bude upřesněn po domluvě s vedoucí domova a s uživateli.

**Narozeniny v měsíci**

**ŘÍJNU SLAVÍ**

**Zdeňka CIMBALOVÁ - 4. října 70 let**

**Rozálie ULČOVÁ - 26. října 94 let**

**Otakar POLÁŠEK – 27. října 55 let**

**SRDEČNĚ BLAHOPŘEJEME!!**



